

ANALYSE

Arbejdsmarkedsuddannelserne kan være vejen til beskæftigelse for faglærte og ufaglærte

Hovedkonklusioner

- Der har i perioden 2010 til 2019 været et fald i antallet af faglærte og ufaglærte. Der er 2 pct.-point færre med en faglært uddannelse og 6 pct.-point færre, der er ufaglærte og ikke har gennemført en ungdomsuddannelse.
- Der ses en betydelig forskel i erhvervsfrekvensen¹ mellem faglærte og personer der ufaglærte og ikke har gennemført en ungdomsuddannelse. Der findes et stort potentiale for at øge de ufaglærtes erhvervsfrekvens gennem arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU), og derigennem øge den samlede velstand.
- Det er nødvendigt med en målrettet opkvalificering af faglærte og ufaglærte fx gennem AMU, således de kan imødekomme arbejdsmarkedets foranderlige kompetencekrav og styrke deres beskæftigelsesmuligheder i alle perioder af deres arbejdsliv.
- Efterspørgslen på faglært og ufaglært arbejdskraft til de såkaldte grønne jobs vil stige de kommende år, viser analyser. Derfor er det vigtigt at faglærte og ufaglærte opnår grønne kompetencer, der muliggør, at de kan imødekomme denne efterspørgsel. Hertil spiller AMU en afgørende rolle.

Faglærte og ufaglærte i Danmark

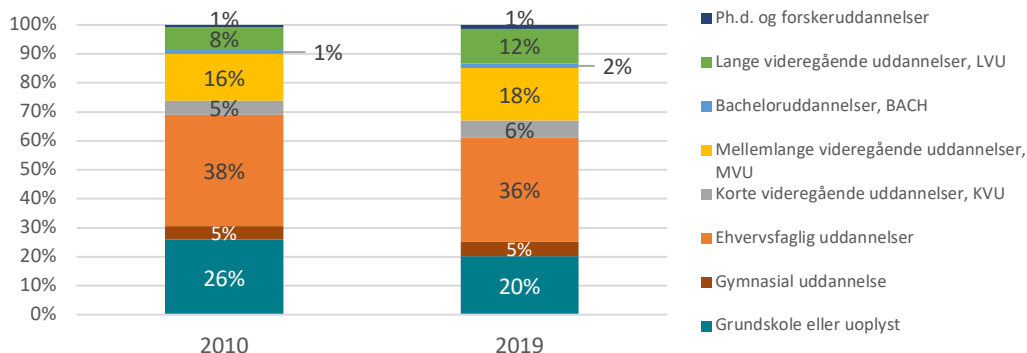
Uddannelsessammensætningen i Danmark for aldersgruppen 30 til 69-årige har i perioden 2010 til 2019 ændret sig markant. Generelt har befolkningen fået et højere uddannelsesniveau. Det gælder dog ikke andelen af befolkningen i aldersgruppen 30 til 69-årige, der enten har en erhvervsuddannelse eller grundskole som højeste uddannelsesniveau. Deres uddannelsesniveau har været faldende. Samtidig er andelen af den samme befolkningsgruppe med en kort videregående uddannelse eller derover stigende.

Trods denne udvikling har størstedelen af befolkningen i aldersgruppen 30 til 69 år stadig en erhvervsuddannelse eller grundskole som højeste uddannelsesniveau. I 2019 havde ca. 36 pct. af den danske befolkning en erhvervsuddannelse som højeste uddannelsesniveau, og tilsvarende havde ca. 20 pct. grundskolen som højeste uddannelsesniveau.

En opgørelse over uddannelsessammensætningen for den danske befolkning i hhv. 2010 og 2019 for personer i aldersgruppen 30 til 69-årige er at finde i figur 1.

¹ Erhvervsfrekvens angiver hvor stor en andel af befolkningen, der står til rådighed for arbejdsmarked, det vil sige *enten* er i arbejde eller *vil kunne* arbejde.

Figur 1: opgørelse over uddannelsessammensætningen i 2010 og 2019 i Danmark for personer i aldersgruppen 30-69 år

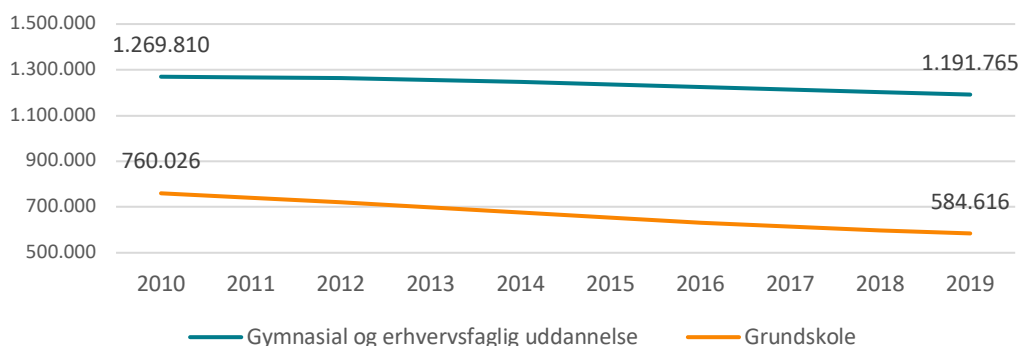
Kilde: Danmarks Statistik HFUDD11 og DEG's egne beregninger

I 2019 var der samlet set ca. 1.190.000 personer i aldersgruppen 30-69 år, der havde en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste uddannelsesniveau, hvor det tilsvarende var 1.260.000 personer i samme aldersgruppe i 2010. Der har derfor været et fald på knap 70.000 personer i denne uddannelsesgruppe over en 10-årig periode, hvilket svarer til et fald på knap 2 pct.-point.

I 2019 var der ca. 585.000 personer i aldersgruppen 30-69 år, hvis højeste uddannelsesniveau var grundskolen. Tilsvarende var der i samme aldersgruppe i 2010 ca. 760.000 personer, hvis højeste uddannelsesniveau var grundskolen. Der har derfor været et fald på 175.000 personer i denne befolkningsgruppe, hvilket svarer til et fald på 6 pct.-point.

Figur 2 viser udviklingen i antallet af personer i aldersgruppen 30-69 år, der har grundskole som højeste fuldførte uddannelse og dem, der har en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse i perioden 2010 til 2019

Figur 2: Udviklingen i antallet af dem, der har grundskole som højeste fuldførte uddannelse og dem, der har en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse i perioden 2010 til 2019 i Danmark for personer i aldersgruppen 30-69 år

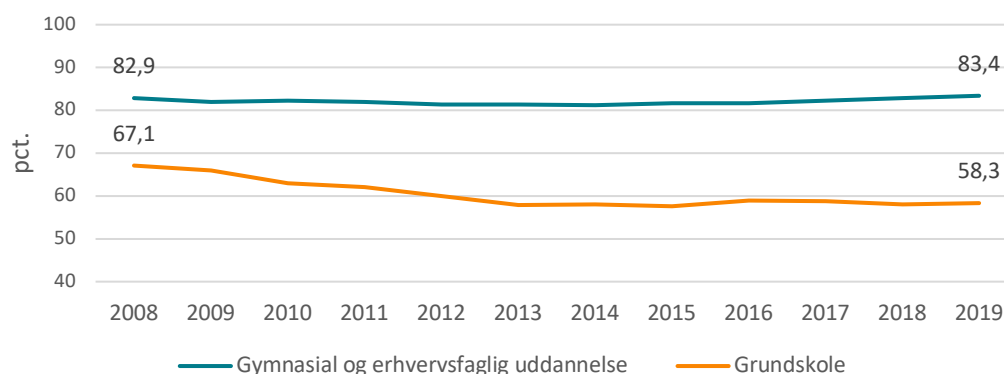

Kilde: Danmarks Statistik HFUDD11

Retter man blikket mod udviklingen i erhvervsfrekvensen² for 30 til 69-årige, hvis højeste uddannelsesniveau er en gymnasial og/eller en erhvervsfaglig uddannelse, og sammenligner dem med gruppen, som har grundskolen som det højeste uddannelsesniveau, så er forskellen i erhvervsfrekvensen stigende. I 2019 var erhvervsfrekvensgabet mellem disse to befolkningsgrupper ca. 25 procentpoint, hvor det tilsvarende var ca. 16 procentpoint i 2008. Forskellen i erhvervsfrekvensen mellem disse to befolkningsgrupper er derfor steget med knap 10 procentpoint på blot 12 år.

En udvikling i erhvervsfrekvensen for personer i aldersgruppen 30-69 år, der har grundskole som højeste fuldførte uddannelse, og dem der har en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte uddannelse i perioden 2010 til 2019 i aldersgruppen 30-69 år er at finde i figur 3.

Figur 3: Udviklingen i erhvervsfrekvensen for personer i aldersgruppen 30-69 år, der har grundskole som højeste fuldførte uddannelse og dem, der har en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse i perioden 2010 til 2019 i aldersgruppen 30-69 år

Kilde: Danmarks Statistik AKU131A

Som det fremgår i figur 2 og 3, indgår de personer med en gymnasial uddannelse som højeste fuldførte uddannelse på samme niveau som dem med en erhvervsuddannelse, trods at disse ikke har en uddannelse, som giver dem erhvervskompetencer. Dem med en gymnasial uddannelse som højeste fuldførte uddannelsesniveau er en del af arbejdsmarkedet på samme vilkår som de ufaglærte. Da disse personer har gennemført en ungdomsuddannelse, kunne de have et potentiale for at blive faglærte, hvilket ville være gavnligt både samfundsmæssigt og personligt.

Beskæftigelsen for ufaglærte falder relativt mere end den samlede nedgang i beskæftigelsen i krisetider. Det skyldes, at de ufaglærtes job forsvinder, hvormed de

² Erhvervsfrekvens angiver antal beskæftigede og arbejdsløse (arbejdsstyrken) som andel af en given befolkningsgruppe.

rammes hårdere i nedgangsperioder og oplever et arbejdsmarked, der er mere usikkert end resten af befolkningen³.

Danmark står overfor en fremtid med en stor mangel på faglært arbejdskraft, hvor der kommer til at mangle knap 70.000 faglærte⁴, hvormed det kan forventes, at erhvervsfrekvensgabets mellem disse to befolkningsgrupper fortsat vil være voksende. Finansministeriet⁵ har vurderet, at hvis man reducerer 5 pct. af beskæftigelsesgabets mellem faglærte og ufaglærte i alderen 35-64 år gennem øget opkvalificering, svarer det til et løft af beskæftigelsen på ca. 4.000 personer i 2030. En opkvalificering og kompetenceudvikling af de personer, hvis højeste uddannelsesniveau er grundskole, findes derfor at have et stort potentiale. Både samfundsmæssigt og menneskeligt.

Det er nødvendigt med en målrettet opkvalificering, og her kan AMU være løsningen for faglærte og ufaglærte, så de kan imødekomme arbejdsmarkedets foranderlige kompetencekrav og styrke deres beskæftigelsesmuligheder i alle perioder af deres arbejdsliv.

I fremtiden er der en stor efterspørgsel på faglærte og ufaglærte, der kan indgå i den grønne omstilling, har IT-kundskaber og kan være agile i et dynamisk arbejdsmarked, hvormed AMU spiller en stor rolle til at bistå denne befolkningsgruppe med disse kompetencer⁶. AMU-systemets målrettede og kompetencegivende forløb bør derfor anvendes systematisk til at styrke faglærte og ufaglærtes arbejdsevne og tilknytning til arbejdsmarkedet. En øget beskæftigelse medfører en øget velstand.

Om data

Data, der er anvendt i denne analyse, stammer fra Danmarks Statistik, hvormed data vurderes at være af høj kvalitet.

Vi har i analysen anvendt erhvervsfrekvens fremfor beskæftigelsesfrekvens, da erhvervsfrekvens angiver hvor stor en andel af befolkningen, der står til rådighed for arbejdsmarked, det vil sige *enten* er i arbejde eller *vil kunne* arbejde. Beskæftigelsesfrekvens opgør derimod hvor stor en andel af befolkningen, der er i beskæftigelse, hvor man medtager dem, som står udenfor arbejdsmarkedet.

³ Kriser koster ufaglærte job permanent, Arbejdernes Erhvervsråd 2020

⁴ Udsigt til mangel på faglærte, samfundsøkonomen nr. 3 2017

⁵ Økonomisk analyse: behov for 2. generationsreformer, Finansministeriet 2020

⁶ Beskæftigelseeffekter af investeringerne i den grønne omstilling, Dansk Energi 2020